

RIINA LAW

PUOLIKKAAT POJAT

Perheen tarina
kiusaamisesta ja kouluväkivallasta

DOCENDO

RIINA LAW

PUOLIKKAAT POJAT

Perheen tarina
kiusaamisesta ja kouluväkivallasta

DOCENDO

Copyright © Riina Law ja Docendo 2024
Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Kansi Juha Tuomi
Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale

ISBN 978-952-382-858-2
Painettu EU:ssa

*Tämä kirja on omistettu rohkeimmille ihmisille, jotka tiedän:
pojilleni, puolisolleni, vanhemmilleni ja koko perheelleni.
Teidän kauttanne näen, miksi on tärkeää "tehdä silti".
Vaikka pelottaa. Vaikka on pimeää. Teen silti.*

SISÄLLYS

Esipuhe.....	11
1. Eihän sulla oo isää.....	13
2. Ei meillä ole sellaisia lapsia.....	20
3. Samaan aikaan toisaalla.....	27
4. Koronatramppa.....	30
5. Haluan kuolla tai vaihtaa koulua.....	36
6. Mulla on sen toinen hanska.....	43
7. Uuden koulun odotushuoneessa.....	47
8. Ihan normaalia teinipojan käytöstä.....	53
9. Jahdattu kaatuu.....	57
10. Maailman auttavin puhelinkeskustelu numero 1.....	60
11. Maailman auttavin puhelinkeskustelu nro 2.....	70
12. Poikia ovella.....	75
13. Jos et lopeta, teen susta rikosilmoituksen.....	80
14. Viesti ruokalasta.....	84
15. Sinulla on maailman kauneimmat silmät.....	91
16. Katastrofin aineksia paperilla.....	97
17. Viestejä vanhemmille vanhemmilta.....	100
18. Tästä ei saa puhua.....	103

19. Tuutko ulos?.....	114
20. Se oli vain moka.....	124
21. Mä olen niin pahoillani	129
22. Koulun digiloikka	141
23. Kuole vaikka, vitun vasikka.....	147
24. Ihanan kamala häpeä	156
25. Kohtaamisia äitien kanssa	161
26. Sisälle raskaaseen sarjaan	166
27. Hintti hippi.....	173
28. Rullattu sateenkaari kaapissa	175
29. Kuka ne rikosilmoitukset oikein tekee?	179
30. Rikosilmoitus numero yksi.....	186
31. Syitä kiusaamisen taustalla: niillä ei ole isää	191
32. Olemmeko kunnossa?.....	202
33. Panetko siskoasikin?	207
34. Vainon vuosi.....	214
35. Ei varmaan niin tiukka kun sun pillu ja muuta meihin kohdistettua väkivaltaa.....	220
36. Voiko edes kasvaa kokonaiseksi?	234
37. Bang bang – kuolit!.....	240
38. Älä ota roolii, vitun äpärä	243
39. Onnettomuuden onni.....	249
40. Me tapetaan teidät kaikki	252
41. Mene sä, mä en nyt pysty olemaan aikuinen	255
42. Maija pihassa.....	259
43. Koulu ei suju	265
44. Viimeinen koulupäivä	269
45. Öiset postipatet laatikolla.....	273
46. Käänte 1: Eihän siinä mitään väärää tapahtunut.....	275
47. Käänte 2: Se on oikeasti tosi hyvä junnu.....	277
48. Rikki suojeltu	283

49. Suojeltu, varjeltu ja pois ajettu	286
50. No niin jätkät, me ollaan sodassa.....	291
51. Seksi(rikos)pommi.....	293
52. Mun jalat eivät enää toimineet	310
53. MOT ja tiukkaa faktaa puuttumisen tuskasta	314
54. Taas vähän jännittävä kotimatka	330
55. Täysin poikkeuksellisia opetusjärjestelyjä	336
56. Ylisukupolvinen haava ja suurten ristiriitojen asia.....	344
57. Etelä-Karjalan malli	354
58. Kiusaaminen ilmiönä	359
59. Sovittelu on aikuisille ihan ookoo	371
60. Valtasuhteille sokeat kanat	374
61. Mitä välii sit mitä tehään?.....	379
62. Pois vedetty rikosilmoitus.....	388
63. Helpompaa on kuolla.....	399
64. Liian raskas paino.....	402
65. Älä ota tätä multa pois.....	415
66. Kivuliaampaa kuin ajattelin.....	418
 Kirjallisuutta ja lähteitä	 427

ESIPUHE

Tämä kirja on narratiivinen tietokirja, joka perustuu tositapahtumiin. Olen halunnut käsitellä kiusaamisväkivallan aihetta dramatisoidun tarinan kautta, sillä tarinamme käsittelee asioita, joista halutaan usein vaieta niiden sosiaalisen hankaluuden vuoksi. Tämä käsittely tarkoittaa, että olen soveltanut taiteellista vapautta tapahtumien yhdistämisessä ja henkilöiden esittämisessä. Tämä on tehty sekä yksityisyyden suojelemiseksi että teeman syvemmän ymmärryksen mahdollistamiseksi. Kirjassa esiintyvät yksityishenkilöt on suojattu muuttamalla heihin liittyvää tietoa, kuten nimiä, sukupuolta tai muuta kuvausta niin, että heitä ei ole mahdollista ulkopuolisten tunnistaa.

1.

EIHÄN SULLA OO ISÄÄ

”Vittu mä tapan sut vielä!”

Huuto kaikuu metsässä, jonka läpi pienen pojan jalat juoksevat hädissään. Oksa läpsähtää naamaan, toinenkin. Pieni hämärän tasku on nielaissut hänet keskellä lähiötä, jollaisen voisi löytää ihan mistä vain suomalaisesta suuremmasta kaupungista. Hätä kuristaa hengitystä ja paniikki puristaa rinnassa. Pimeys alkaa hiljalleen niellä ympäristöä ja tekee metsän tunnelmasta vielä ahdistavamman. Jokainen askel pojan alla tuntuu uppoavan syvemmälle pikkuruisen metsäkaistaleen mudassa, kuin itse luonto yrittäisi pitää häntä paikallaan ja estää pakenemasta. Pitää joko turvassa tai syöttää pimeän voimille.

”Mihin vittuun se äpärä juoksi?” joku narisee sanat aggressiivisuutta mehukkaasti sylkien.

”Sä ansaitset tämän, vitun huoranpenikka! Oot aivan vitun yksin ja me hakataan sut ja sun vammaisen veljesi.”

”Vitun kehari!”

Kiven takaa seuraavan puun suojaan on pidempi matka kuin San Diegosta Helsinkiin – matka, jota kymmenvuotias pakeneva poika ei hahmota yhtään sen enempää kuin sitäkään, miten lähellä yksi kiusaajista jo on. Pakoon juoksevan lapsen

silmät hakevat kuumeisesti pakotietä pimeässä. Kauempana, metsän reunassa, kerrostalon seinät kohoavat kuin jättiläiset. Joku avaa parvekkeen oven ja tulee kopistelemaan liinaa parvekkeen metallisen kaiteen yli nurmikolle. Sisältä kantautuu musiikin häivähdys, joka sekoittuu pojan omaan hengitykseen. Pojan jalkojen alla kosteat lehtiroskat rahisevat ja luistavat. Hän kompastuu.

Pojan mieli on sekava, pelon ja toivon välimaastossa. Hän uskoo, että jos hän vain pääsee tuon kerrostalon taakse roskakatokseen, hän on turvassa. Mutta huudot takana eivät hiljene vaan ne lähenevät, ja ne ovat yhä uhkaavampia.

”Se on täällä! Jätkät se on täällä!”

Sitten mentiin. Kymmenvuotiaan urheilijan jaloissa on vielä vähän jänteveyttä jäljellä. Hän pinkaisee pakoon purren samalla kieleensä, koska jalka lipsahtaa märän lehtipeitteen päällä. Suussa maistuu veri ja päässä pakottaa sisu.

Poika saadaan kiinni pakomatkan puolessavälissä, keskellä paikallisen alakoulun jalkapallokenttää. Se on hiljainen, koska sataa. Koska se on hiljainen, se sopii erinomaisesti kidutus-kentäksi, jonka pintaa vasten voi vetää pehmyttä ihmiskudosta tai josta heittää hiekkaa päin naamaa, silmiin asti kirvelemään. Sen suojissa voi pelata urbaania kissaa ja hiirtä. Voi purra, päästää irti, antaa juosta ja ottaa kiinni taas.

Ensimmäinen hätäinen teinikäsi kurottaa pakenevan pojan selkämystä kohti. Missään ei soi teatraalisesti musiikki, mutta siinä voisi soida. Kohtaus hidastuu kuin filmissä pakenevan pojan mielessä. Siitä tulee painajaismaisen hidas, venyvä ja kestävä. Eteenpäin pyrkivä liike jatkuu, mutta se suuntautuu uudelleen kohti maata. Käsi on osunut selkään ja vetänyt yhtä aikaa taakse ja painanut alas. Törmäys on väistämätön.

”Vittu pysähdy!”

Pienempi poika ei pysähdy vaan jatkaa kiitoaan, kohti syksyisen jalkapallokentän sorapintaa. Vaikka kädet ehtivät juuri ja juuri väliin, silmälasien kulma ehtii osua hiekkään ensin. Sitä seuraa melkein yhtä sukkelaan nenä, joka rutistuu maata vasten. Huuto kuuluu, mutta sitä ei kuule kukaan. Pojan hampaiden väliin menee hiekkaa, sillä huuto purkautuu vasta naaman osuessa kipeästi teräviin sorahippuihin ja jää ehkä kimpoilemaan mitäänsanomattomina aaltoina kivien väliin, kunnes katoaa.

Kauan ei naama maata hivele, kun joku jo retuuttaa 154:ää senttiä eteläsuomalaista esiteiniä ylös syyshämärässä. Nostaja on melkein samanikäinen, melkein samankokoinen. Vielä kaksi vuotta sitten hän oli istunut nyt retuuttamansa pojan syntymäpäiväjuhllilla ja syönyt lettukakkua. Siellä oli myös popkornipalloja ja karkkibuffetti. Siellä naurettiin ja leikittiin vesi-ilmapalloilla. Sitä ei kuitenkaan enää muista kukaan, sillä nyt ollaan sodassa.

”Vitun homopaska. Sulla ei ole isää. Isäskään ei vittu halunnut sua”, sanoo suu.

”Jättäkää mut vittu rauhaan! Mullon kaks iskää...”, pieni poika huutaa koko uhollaan ja ottaa käsillä kiinni rinnuksista pitelevistä ranteista. Hän vääntää kaikella voimallaan.

”Sä olet ihan vittu nolla! Tapa ittes.”

Tuntuu kuin kädet vääntelehtisivät toisiaan vasten vuosia. Pojan taakse on kerääntynyt muutaman muun pojan joukko. Heidän varjoisa massansa näyttää peittävän kaiken: ne kaukaista toivoa ja turvaa loistaneet jättiläiskerrostalot, valon, koko elämän. Fokus kutistuu pieneksi pisteeksi tähän ja nyt, ja kaikki on jähmettynyttä. Mutta vain hetken. Yksi käsi tönäisee takaa vasenta olkapäätä, toinen oikeaa. Liikerata on blokattu edestä rinnuksista pitelevän käsien voimalla, joten paossaan

pysäytetyn pojan keho rutisee äänettömästi iskujen voimasta suuntaan jos toiseen. Fysiikan lait ovat toistuvia ja totisia.

”Sä ansaitset tämän. Älä vittu ota roolii vaan ota osas”, huutaa suu takaa. Sen sanoo poika, joka on jo vuosia vanhempi. Hän on tullut tilanteeseen myöhemmin kuin muut, pyörällä. Urheilullinen maastopyörä, jonka hän on vasta saanut isovanhemmiltaan 13-vuotislahjaksi, on heitetty maahan tapahtumapaikan viereen. Se on tumma ja terhakan vihreä. Tavallisesti poika olisi laittanut sen huolellisemmin pystyyn, nojaamaan seisontatukea vasten, mutta nyt ei ollut aikaa. Nyt piti olla jo hommissa, kurittamassa tätä pikkupaskiaista.

”Vittu irti!” hän karjaisee ja tarttuu pakoa yrittänyttä kymmenvuotiasta poikaa pusakasta.

Pienempi poika kääntyy kuin vieterillä ammuttu. Hidastettuna näkisi, miten kehonsa etuosasta liian äkillisesti käännettävän pienemmän pojan käsivarret kiertyvät kehon ympärille vähän kuin tanssissa. Ne piirtävät pientä surullista kaarta kehon ympärille. Hidastetulla filmillä huomaisi, miten retuuttavan pojan päästä pois lentävä pipo tekee ennalta arvattavan kaarilennon poikajoukon viereen. Se osuu maahan, ihan tuon suuren vesilammikon reunaan niin, että lämpimän punaisen neuloksen ja kuranruskean veden välille jää vain kolme millimetriä tilaa. Siitä pystyisi ehkä laskemaan, miten monta millisekuntia hitaammin pää lähteekään kiertymään muun kehon perässä aiheuttaen syvällisiä mikroaurioita pehmytkudoksiin.

Solutasolle asti hidastetussa filmissäkään ei näkisi. Solutasolla nimittäin voisi nähdä, miten liikkeen edetessä kaulan alueen lihassyiden solukalvot venyvät, soluväliaine deformatuu ja hienojakoiset verisuonet rikkoutuvat. Mikroauriot, niin pienet että ne jäävät paljain silmin näkymättömiin, muodostuisivat

myöhemmin lihassyiden ympärille. Mitäänsanomattoman mutta äkillisen ja pakotetun liikeradan aiheuttama venytys ja puristus nimittäin aiheuttaisi nesteen kertymistä solujen väliin – kudoksen ensimmäinen puolustusmekanismi vauriota vastaan. Tämä kudosten kertyminen aiheuttaisi myöhemmin tutkittavaa ja lääkittävää kipua ja turvotusta.

Ihon alle ja soluihin asti ulottuvassa näkymässä ehkä näkisi, miten kaulan hermojuuret joutuvat puristuksiin. Siinä kuvassa jokainen hermosäie olisi kuin hento lanka, joka venyy, puristuu ja saattaisi jopa revetä osittain. Kuinka tullessaan retuutetuksi jokainen hermosäikeen venytys ja puristus lähettäisi pieniä sähköimpulsseja, jotka ilmoittavat pahoinpitelyn kohteena olevan pojan aivoille äkillisestä, raastavasta kivusta.

Samalla pojan kaulan alueen ligamentit – sidekudokset, jotka pitävät nikamat paikoillaan pojalle ja ihmiselle ominaisissa asennoissaan – venyvät yli normaalin rajansa. Soluissa olevat mekanoreseptorit, jotka tunnistavat mekaanista rasitusta, aktivoituvat lähettäen keholle hätäsignaaleja ja varoittavat liiallisesta voimasta, liiallisesta venytyksestä. Tämä on liikaa.

Pojan sisällä, solutasolla, aloittavat valkosolut välittömästi työnsä. Ne tunnistavat vaurion ja kiirehtivät paikalle korjaamaan vahinkoa yrittäen estää tulehdusta. Tämä solujen välinen yhteistyö on kuin hiljainen huuto hälytyskeskukseen: keho on vaarassa.

Ja vaikka fyysinen trauma on hetkellinen, sen seuraukset ovat pitkäaikaisia. Pienempi poika tuntee kivun mutta ehkä vasta myöhemmin ymmärtää sen syvemmän, emotionaalisen vamman, joka syntyi siinä samassa hetkessä, kun hän menetti kontrollin omaan kehoonsa ja tuli väkivallan uhriksi.

”Sä et vittu tiedäkään miten...”, poika sihisee. Hän on vetänyt pienemmän pojan naaman lähelle omaansa ja hänen

sylkeään suihkuua pojan kasvoille. Poika on tarrannut taas kiinni hyökkääjän käsiin ja koettaa saada niitä irti itsestään.

”Mitä helvettiä täällä tapahtuu!”

Kuin pojan ihon alla kiivaaseen työhön rientäneet valkosolut konsanaan, ilmestyy jalkapallokentän varjoisimmasta nurkasta aikuisen miehen hahmo.

”Laske irti siitä pojasta!” mies huutaa ja ehtii kahden toisisaan kiinni olevan pojan viereen. Muut ovat jo useiden metrien päässä, juoksemassa pakoon. Tällä kertaa heidän sykkeensä sykkii tanakkaa pakorytmiä. Tällä kertaa ne ovat heidän jalkansa, jotka kohta lipeävät saman lehtimaton päällä, jonka päällä heidän uhrinsa aivan äsken liukasteli.

”Lasket irti siitä nyt!” mies toistaa vihaisesti.

”En vittu laske!” poika huutaa takaisin ja heilauttaa käsiään painottaakseen sanojaan. Niiden päässä heiluvan pojan pää retkahtaa, ja jos silmälasit olisivat enää nenällä, ne tipahtaisivat viimeistään tässä vaiheessa maahan.

Aikuinen mies laittaa kätensä tilanteeseen, kahden pojan väliin. Kahden kehon välille tuleva käsi on kuin taikasauva, joka muuttaa kehojen navat toisiaan hylkiviksi. Isompi poika irrottaa otteensa ja pienemmän pojan kädet irtoavat. Hän näyttää ensin valahtavan nojaamaan polviinsa, mutta nouseekin ylös kuin sähköiskun saaneena ja ottaa kiireisen askeleen taaksepäin.

”Noi kiusaa mua. Niitä on iso joukko, mut ne lähti jo karuun”, poika saa sanottua huohottaen.

Isompi poika on jo saanut pyörän alleen. Hän lennättää useamman haistavitun ja vitunläskihomon kuin suihkuksi taakseen ja katoaa lähion syyspimeään. Hän ei kuule tai ei ole kuulevinaan väliin tulleen vieraan aikuisen miehen pyyntöjä pysähtyä.

”Sattuiko suhun?” mies kysyy jäljelle jääneeltä pojalta.

”Joo. Ei. Mä lähden kotiin”, poika sanoo ja pingahtaa juoksuun. Paikalle jäävät pipo ja silmälasit. Ne kumpikin, jotka kuin ihmeen kaupalla välttivät suuremmat vahingot tilanteessa. Poika muistaisi ne vasta muutaman askeleen päästä ja pyörähtäisi takaisin noukkimaan ne maasta.

”Mun lasit ja pipo. Kiitos hei”, hän mutisee ja maistelee verta suussa.

Aikuinen mies katselee, kun poika katoaa pimeyteen. Musta koira odottaa hihnan päässä. Se ei ole sanonut yhtään mitään eikä sitä asia oikeastaan kiinnosta.

Kun pojan hahmo vilahtaa viimeisen katuvalokuplan pehmeän keltaisen keilan läpi mies luovuttaa ja kääntyy. Hän ei koskaan saisi tietää, mitä siinä oikein tapahtui.

”Siis voi vittu nyt”, hän tuhahtaa ja hengähtää syvään. Hän miettii tapahtunutta vielä koko kotimatkan, mutta sen jälkeen se unohtuu. Kotona tuoksuu pannari ja kohta on sauna.

2.

EI MEILLÄ OLE SELLAISIA LAPSIA

En oikeastaan tiedä, milloin tarkalleen lasteni koulukiusaaminen alkoi. Tiedän, että vuoden 2016 aikana Wilmassa alkoi kulkea edestakaisin viestejä, joissa selviteltiin ”erinäisiä tapauksia”. Suurin osa niistä koski nuorempaa poikaani Benjaminia. Rajanveto kiusaamisen alkamisen suhteen on hankalaa, sillä kiusaamista ei ole määritelty oikein ja sen vuoksi sitä on haastavaa tunnistaa. Niin vanhempana kuin viranomaisenaakin. Tapahtumia tulee ja menee, vastuuta otetaan ja annetaan.

”Poikani kertoi, että hänet laitettiin hiekoitussäiliöön ja joku istui kannen päällä niin ettei sieltä päässyt pois...”

”Kuulemma oli peloteltu, että poltetaan ihoon reikiä...”

”... haukuttiin samalla juustokuorrutteiseksi munaksi...”

Alakoulun rehtori Aino Koskinen totesi useaan otteeseen, että heillä on nollatoleranssi kiusaamiseen, ja toisaalta tuossa meidän koulussamme ei kuulemma ollut sellaisia lapsia, jotka osaisivat puhua tai tehdä noin rumasti.

Marraskuun 30. päivä vuonna 2018 minulta paloi käämi.

Puuhimme rehtori-Ainon kanssa tapauksesta, jossa ihan tavallisen koulupäivän tavallisena välituntina noin viiden ihan tavallisen pojan lauma oli piirittänyt Benjaminin. Haukkuma-

sanoina oli käytetty ikuisia klassikkoja ”vitun hintti” ja ”vitun homo” sekä heitetty peliin mielenkiintoinen uusi tuttavuus: ”juustokuorrutteinen pienimunainen homo”. Lisäksi heitettiin ilmoille halu tappa.

Rehtori-Ainon syväluotaava otanta tapausta kohtaan oli se, että koulusta ei löytyisi edes sellaisia lapsia, jotka voisivat käyttää tuollaista kieltä. Hän sanoi: ”Tuon on pakko olla valetta, koska eihän meillä edes ole sellaisia lapsia, jotka voisivat puhua noin rumasti.”

Koin yhtä aikaa sielua repivää kokovartalolannistumista ja raivokasta antipatiaa. *Kokolihatoiseutta.*

Olihan esiteinien korjaamista vaativa huono käytös, kyseenalainen ja suoraan sanottuna *vitun ruma* kielenkäyttö ja puoleen jos toiseen risteilevät ihka oikeat kiro sanat *niin tuttua* meille vanhemmille. Totta kai ne osaavat!

Ajankohtaiset, vanhemmuutta sekä perheiden arkea ja kasvattamista koskevat uutiset ja artikkelit olivat myös täynnä huolta: ehkä tietokonepelimaailmasta arkikieleen luikerrellutta tappamiseen liittyvää retoriikkaa pidettiin huolestuttavana ilmiönä muuallakin kuin meillä.

”Oletko oikeasti tuota mieltä, Aino? Ethän sinä voi oikeasti siis ajatella, että kukaan tässä ajassa oleva aikuinen järkevä ihminen uskoo tuota?”

”Meillä täällä koulussa on kyllä nollatoleranssi ja puutumme...”, hän aloitti.

”Mutta sinä Aino juuri kerroit minulle, miten uimahallin lasiseinän läpi meni joku tokaluokkalainen kiusaamistilanteessa. Sen teki kutosluokkalainen. Eli siis kutosluokkalainen kiusasi tokaluokkalaista, suuttui kun tokaluokkalainen puolustautui ja löi tätä hartioista työntäen niin kovaa lasiseinää vasten, että tokaluokkalaisen PÄÄ meni lasista läpi. Eli ne osaavat laittaa

toisiaan lasin läpi, mutta ne EIVÄT sinun mielestäsi osaa sanoa toisiaan juustokuorrutteiseksi munaksi tai uhata tappaa tai ylipäätään kiroilla? Ja sä oikeasti uskot näin?”

”Siitä keskusteltiin vakavasti kyllä, ja se ei tule toistumaan. Olimme hyvin järkyttyneitä tilanteesta...”, Aino sanoi.

”Mutta sinä siis olet edelleen sitä mieltä, että tässä koulussa ei ole lapsia, jotka osaavat puhua toisilleen rumasti? Eihän tämä tämmöinen lähestymisstrategia nyt toimi Aino ollenkaan. Voi-daanko me keskustella tästä tilanteesta laajemmin vanhempien kesken ja pyytää kaupungilta jotain tukea? Teillä koulussa ei selvästi nyt ole ihan täyttä osaamista kiusaamiseen puuttumiseen liittyen. Pyydän todella nöyrästi teitä kouluna hakemaan kaupungilta työnohjausta ja lisätukea, sillä tämä ei nyt riitä...”

Keskustelu tuntui jatkuvan loputtomiin. Olin sen jälkeen hiestä märkä. Olin kuin olisin juossut maratonin läpi jonkinlaisen Saharan samalla kun minua olisi mätkitty hiekkasäkeillä reisiin joka askeleella.

Huohotin ja istuin keittiön penkille. En tiennyt, että oli alkanut maraton, jota juoksisin vielä pitkään.

Toisaalta opettajien kanssa näistä puhuessa oli aina se joku saatanan ”toinen puoli”.

”Sun poikas näytti keskaria...”

”Se oli käskenyt meidän Sakaria laittamaan turvan kiinni ja sanonut 'painu vittuun' ja se on minusta rumasti sanottu...”

”Benjaminin on selkeästi vaikeaa katsoa vierestä, kun muut eivät noudata sääntöjä, tai ainakaan samoja sääntöjä kuin hän. Hän puuttui voimakkaasti pelin kulkuun...”

Minä uskoin ne melko varauksetta ensin, poikani vastalauseista huolimatta. Otimme nämä aina kotona vakavasti ja keskustelimme. Kun kuulin lapselta, miten tilanne oli järjestetty tai suunniteltu kiusaamismielessä niin, että häneltä palaisi käämi,

en uskonut vaan toistelin tukevasti samoja kultaisia sääntöjä: ”Vaikka kuka tekisi mitä, me emme tee niin vaan toimimme oikein; me puhumme kauniisti ja jos et itse osaa, hae aikuinen mukaan. Te olette lapsia ja te harjoittelette vielä.”

Kuitenkin kannustin myös puolustautumaan. Sanoin, ettei kenenkään tarvinnut kestää mitä vain, ei tarvinnut jäädä seisomaan tumput suorina, jos syrjittiin tai suljettiin ulkopuolelle. Uskoni opetushenkilökuntaan ja heidän haluunsa puuttua oli vahva.

”Ne ei äiti tee mitään. Kun ne toiset valehtelee, että ne ei oo tehnyt tai sanonut mitään, ne ajattelee että se on mun vikaa ja mä olenkin syyllinen”, Benjamin toisteli.

Kirjoitin Wilmaan viestiä otsikolla ”Benjaminin kiusaamisesta”:

Moi vielä!

Keskustelimme kotona vakavasti siitä, miten kommunikoidaan toisten kanssa silloinkin, kun kokee, että toiset ovat kohdelleet väärin. Me emme usko väkivaltaan emmekä usko käsimerkkeihin tai rumaan kielenkäyttöön. Ohjasin uudelleen lasta kääntymään opettajien puoleen ja pyytämään apua, sillä hän ei osaa jo ihan pelkästään nepsyipiirteidensä vuoksi selvittää näitä tunnetiloja eikä ehkä ikänsä puolestakaan ole vielä yhtään sen valmiimpi kuin nuo muutkaan osapuolet. Benjamin on tarkka säännöistä eikä ymmärrä, jos sääntöjä rikotaan. Hän kertoo, miten häntä jätetään leikkien ulkopuolelle systemaattisesti ja tämän on vahvistanut hänen kolme luokkatoveriaan. Hän kertoo myös, että tilanteisiin hakemansa aikuiset eivät usko häntä vaan käsittelevät tilanteita tavalla, joka saa hänet tuntemaan syyllisyyttä. En pysty ottamaan kantaa niihin, koska en ole siellä läsnä, mutta haluaisin keskustella niistä lisää, jotta voin auttaa lasta täältä kodista päin.

Kirjoitin toisen viestin otsikolla ”Kiusaamista taas, voimmeko soitella?”

*Olen todella huolissani tästä kehityksestä, sillä näen itse miten paljon teen täällä asian eteen töitä ja mitä kaikkea apua tarjoan sekä omalle lapselle että muillekin, mutta en ole ihan varma ta-
pahtuuko tätä muissa kodeissa, kun tilanteet kuitenkin jatkuvat muuttumattomina. Lapsestani tuntuu koko ajan, että häntä ei kuulla näissä tilanteissa. Minä en yhtäkään nurkassa kidutet-
tavaa uhria täällä kasvata, joten sanon kyllä, että itseään saa puolustaa eikä tarvitse olla rajaton nyrkkeilysäkki. Ne väli-
tunnit tuntuvat kaoottisilta täällä kodista käsin katsottuna. . .*

Kirjoitin johonkin viestiin vastaukseksi:

*. . . voisiko lasten leikeissä olla enemmän aikuiset mukana, sillä Benjamin ja muutama muukin kertovat kodeissaan kärsivänsä muutaman oppilaan toimesta harjoitetusta ulkopuolelle jättä-
misestä, ja se saa heidät reagoimaan näin. . .*

Ja sain omaan viestiini vastaukseksi:

*. . . Meillä on kaksi tai kolme aikuista kyllä valvomassa väli-
tunteja. Haasteena on se, että piha on jakaantunut ylä- ja ala-
pihaan, ja katvealueita on. Lisäksi lapset ovat hyviä piilotta-
maan toimintansa. Mitä ehdotat?*

Yt. rehtori

Olin kysymyksestä vähän hämmentynyt, ja kirjoitin vastaus-
viestiini näin:

*. . . En ikävä kyllä voi tulla ratkaisemaan teille välituntivalvomi-
sen ongelmaa, sillä minulla on tämä minun päivätyöni. Jotenkin
haluaisin ajatella, että tämä olisi teidän koulussa ratkaistava
juttu. Olisiko kuitenkin nyt syytä miettiä teidän omia toiminta-*

prosesseja ja uskomuksia siitä, miten asiat on hyvä tehdä? Voisiko joku moniammatillinen lähestyminen auttaa?...

Heitin tuon vastakysymyksen ihan aidosti uskoen siihen, että tämän äärelle kannattaisi pysähtyä. Mutta dialogi tuntui loppumattomalta ja polki paikoillaan. Kukaan ei ottanut vastuuta, ja tuntui, ettei alakoulun puolella tehty mitään. Kaikki oli koulun mukaan vain leikkiä. Kaikissa tapahtumaketjuissa olivat koulun mukaan aina kaikki osallisia, vaikka lapset kuitenkin raportoivat useampaan kuin vain meidän kotiimme, että näin ei ollut ja että kiusaamista taas oli. Siinä kaikessa paikoillaan jauhamisessa oli tietynlainen tyhjämpäiväinen poljento, joka jätti jälkeensä kysymyksen siitä, mihin rajat vedetään ja missä ovat koulun aikuiset?

Sanon rehellisesti, että yllätyin siitä, miten moni vanhempi ei voinut kuvitellakaan omiensa toimineen väärin tai käyttäytyneen huonosti. Olen itse tottunut toimimaan vallan toisin, sillä minulla ei ole ollut pienintäkään illuusiota siitä, osaisivatko omat lapseni pöljäillä. Totta helvetissä osaavat! Tiesin ja sanoitin tämän usein ääneen juuri aloittaessani keskustelun kiusaamisesta muiden vanhempien kanssa ala-asteen vanhempien WhatsApp-ryhmässä.

Viestini:

Moi kaikki! Puhutaanko vielä kerran muita kunnioittavasta käytöksestä meidän kodeissa ja mietitään siellä tutussa ympäristössä, että miten voi harjoitella hyvän kaverin taitoja? Mä käyn tätä keskustelua omien lasten kanssa jatkuvasti ja välillä turhauttaa isosti kun silti omatkin hölmöilee. Mutta lapsethan harjoittelevat, eli on hyvä vaan muistaa, että se on ihan OK!

”Meillä täällä ei ole sellaisia lapsia, jotka kiusaavat.”

Kuka voi puuttua alle 15-vuotiaiden kiusaajien toimiin? Entä jos kiusaamisväkivalta vain jatkuu ja pahenee? Entä jos turvapaikkaa ei lopulta ole enää edes omassa kodissa?

Tämä tapahtui Suomessa vuosina 2016–2024 alueella, jossa asuu Suomen koulutetuin ja varakkain väestö. Kahden pojan ja heidän perheensä elämästä tuli vuosien taistelu kiusaamisväkivaltaa vastaan.

Perheen äidin Riina Law'n omista kokemuksistaan kirjoittama kirja pureutuu kiusaamisväkivallan ratkaisemisen vaikeuteen Suomessa. Se näyttää, kuinka uhrien perheet joutuvat kamppailemaan yksin, kun viranomaiset väistelevät vastuuta ja eikä edes virkavalta saa kiusaajien perheitä, saati alaikäisiä kiusaajia lopettamaan. Ja kuinka tämä kaikki voi päättyä jälleen kerran nuoren kuolemaan.

Riina Law on kirjoittamisen ja vaikuttamisen ammattilainen: viestintäkoulutaja, ammattipedagogi ja sovittelija, joka on työskennellyt yritysviestinnän johdossa pian 30 vuoden ajan niin Suomessa kuin ulkomailla.

ISBN 978-952-382-858-2

9 789523 828582

docendo.fi

KL 38